

Ingevolge artikel 30, derde lid, van de Gemeenschappelijke regeling wordt de begroting door de gemeente voor een ieder ter inzage gelegd en tegen betaling van de kosten, algemeen verkrijgbaar gesteld.

Ik verzoek u uw zienswijze voor 19 juni 2013 aan het dagelijks bestuur kenbaar te maken.

Hoogachtend,

mr. J.H. van den Heuvel
directeur DCMR Milieudienst Rijnmond

Begroting 2014

versie 1.0 (DB 22 april 2013)

Inhoudsopgave

<i>Voorwoord</i>	3
<i>1 Inleiding</i>	4
<i>Deel I: Beleidsbegroting</i>	5
<i>2 Beleidskader</i>	5
<i>3 Financieel Kader</i>	11
<i>4 Programma Vergunningverlening</i>	13
<i>5 Programma Toezicht en Handhaving</i>	16
<i>6 Programma Ruimtelijke Ontwikkeling</i>	19
<i>7 Programma Leefomgevingkwaliteit</i>	21
<i>8 Paragrafen</i>	25
8.1 Lokale heffingen	25
8.2 Weerstandsvermogen	25
8.3 Risicomanagement	26
8.4 Onderhoud kapitaalgoederen	27
8.5 Financiering	27
8.6 Bedrijfsvoering	27
8.7 Verbonden partijen	28
<i>Deel II: Financiële begroting</i>	29
<i>9 Overzicht van Baten en Lasten</i>	29
<i>10 Ontwikkeling werkplanbijdragen 2010-2014</i>	30
<i>11 Ontwikkeling financiële positie</i>	31

Voorwoord

De begroting van de DCMR voor 2014 bestaat uit vier programma's. Deze vier programma's geven in samenhang aan welke rol de DCMR speelt in de uitdagingen waar de Rijnmondregio voor staat. De lat ligt hoog in de Rijnmond : we willen een actieve topregio zijn, waar veiligheid en leefbaarheid zo veel mogelijk hand in hand gaan met de eveneens gewenste ontwikkelingen op het gebied van economie, ruimte en mobiliteit. De DCMR staat voor de taak om vanuit de vier programma's bij te dragen aan deze dubbele opgave.

Met het programma Ruimtelijke Ontwikkeling werken we vanaf de beginfase van plannen en projecten aan een zo goed mogelijke inpassing van activiteiten binnen de milieuruimte die daarvoor beschikbaar is. Het programma Leefomgevingskwaliteit draagt bij aan maatregelen om binnen de wettelijke normen voor luchtkwaliteit, veiligheid en geluidhinder ontwikkelingen mogelijk te maken en de grenzen zorgvuldig te bewaken.

Bij bestaande en nieuwe bedrijvigheid voert de DCMR de wettelijke taken uit. In het programma Vergunningverlening werken we aan omgevingsvergunningen waarin van bedrijven verlangd wordt om de best beschikbare technieken toe te passen.

Het programma Toezicht en Handhaving heeft de afgelopen tijd het meest in de schijnwerpers gestaan. Onder druk van de inspectiediensten vond in 2012 een safety shutdown plaats bij Odfjell, waarna een politieke en maatschappelijke discussie ontstond over de uitvoering van het toezicht op milieu en veiligheid. In de discussie over verbetering van het toezicht heeft de DCMR een actieve en praktische insteek gekozen: verbeteringen die we nu al kunnen doorvoeren, nemen we direct ter hand. Het onderdeel Toezicht in deze begroting is dan ook gebaseerd op het Verbeterprogramma dat in 2013 in uitvoering is genomen. Dat betekent onder meer scherpere prioriteiten, meer focus op de bedrijven met de grootste veiligheidsrisico's en een consequentie toepassing van de sanctiestrategie. Ook de bovenregionale samenwerking in Zuid-Holland en Zeeland voor de milieutaken bij de BRZO-bedrijven toont hoe overheden gezamenlijk de kwaliteitsverbetering nu al invullen.

De discussie over de aanpak en organisatie van het toezicht blijft de komende tijd hoog op de agenda staan, onder andere aan de hand van de aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor Veiligheid. De DCMR zal met kennis en ervaring uit de uitvoeringspraktijk graag bijdragen aan deze discussie.

Telkens met het uiteindelijke doel voor ogen: ervoor zorgen dat de Rijnmond zich kan ontwikkelen en de leefbaarheid en veiligheid van het gebied worden geborgd.

Jan van den Heuvel
directeur

1 Inleiding

Voor u ligt de begroting 2014 van de DCMR. De DCMR is uitvoerder van het door de participanten vastgestelde milieubeleid, binnen het kader van de door hen beschikbaar gestelde middelen. In termen van het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) 2004 moet de begroting van de DCMR daardoor worden beschouwd als een productenraming en niet als kaderstellende programma-begroting. Dit onderscheid is van belang, omdat daarmee vaststaat dat de DCMR vergelijkbaar is met een onderdeel van een gemeente of provincie, dat de uitvoering verzorgt van het programma milieu door het leveren van producten en diensten, die moeten bijdragen aan het realiseren van de door de participanten vastgestelde milieudoelstellingen.

De begroting van de DCMR is op hoofdlijnen de som van alle productenramingen van de individuele participanten en opdrachten van derden (andere overheden).

De DCMR deelt de begroting in, overeenkomstig de richtlijnen van het BBV, artikelen 7 t/m 23. Deze begroting bestaat dan ook uit twee delen: de beleidsbegroting en de financiële begroting.

De beleidsbegroting bestaat uit de onderdelen beleidskader, financieel kader, programmaplan en paragrafen. In het beleidskader (hoofdstuk 2) worden de belangrijkste beleidsmatige ontwikkelingen in de omgeving van de DCMR geschetst. In het financieel kader (hoofdstuk 3) worden de afrekensystematiek en financiële uitgangspunten toegelicht.

Het programmaplan bevat de te realiseren programma's (hoofdstukken 4 t/m 7). In het programmaplan wordt op hoofdlijnen voor de verschillende programma's antwoord gegeven op de drie vragen:

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wat mag dat kosten?

De concrete invulling en verdeling van de totale bijdragen over de verschillende taken wordt in de werkplannen 2014 per participant vastgelegd.

De paragrafen (hoofdstuk 8) geven onder andere inzicht in de bedrijfsvoering en het weerstandsvermogen van de DCMR.

De financiële begroting bestaat uit een overzicht van baten en lasten 2014 (hoofdstuk 9), de ontwikkeling van de baten 2012-2014 (hoofdstuk 10) en de ontwikkeling van de financiële positie van de DCMR met een daarbij behorende toelichting (hoofdstuk 11).

Deel I: Beleidsbegroting

2 Beleidskader

Dit beleidskader is als volgt opgebouwd :

- I De ambities en de vraagstukken in het Rijnmondgebied
- II De ontwikkelingen in beleid en wetgeving
- III De speerpunten voor de DCMR. De vertaling van deze speerpunten naar de DCMR-taken en –producten vindt plaats in de vier programma's: Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving, Ruimtelijke Ontwikkeling en Leefomgevingskwaliteit.

I. Ambities en vraagstukken in de Rijnmond

De regio Rijnmond wil zich ontwikkelen als een duurzame, economische topregio met een aantrekkelijk vestigings- en leefklimaat. Deze ambitie is ook de basis van de beleidsvisie duurzaamheid en milieu van de provincie Zuid-Holland¹. Rijnmond wil als internationaal concurrerende regio voorop lopen op het gebied van duurzaamheid en borg staan voor een goede leefomgevingskwaliteit². Ook in de Havenvisie 2030³ ligt de lat hoog: ruimte creëren voor de ontwikkeling van Rijnmond tot het meest moderne en duurzame haven- en industriecomplex van Europa, gecombineerd met een verbetering van de lokale leefomgevingskwaliteit. De verdere groei en ontwikkeling van Rijnmond zal moeten worden ingepast binnen de beschikbare milieugebruiksruimte. In een regio waar ruim 1 miljoen mensen en 22.000 bedrijven burens zijn, moeten de grenzen voor veiligheid, luchtkwaliteit en gezondheid scherp worden bewaakt. De begrensde milieuruimte moet ontwikkelingen niet op slot zetten, maar een stimulans zijn om duurzame groei te combineren met een verbetering van de leefomgevingskwaliteit. Vanuit deze ambitie staat Rijnmond voor de volgende uitdagingen op het gebied van veiligheid en milieu:

a) Veiligheid

Eén derde deel van de regio ligt in het invloedsgebied van bedrijfsactiviteiten en transport van gevaarlijke stoffen. Het waarborgen van veiligheid vereist maximale inzet van de industrie en een consequente uitvoering van toezichttaken door de overheid. Bestaande bedrijvigheid en nieuwe activiteiten moeten voldoen aan de hoogste standaard op het gebied van veiligheid. Expertise op het gebied van externe- en procesveiligheid, ook bij de overheden, is essentieel. De dossiers ChemiePack en Odfjell geven aan dat de maatschappelijke en bestuurlijke afbreukrisico's groot kunnen zijn.

Het voorkomen van risico's heeft het grootste rendement als al vroeg in het proces van ruimtelijke inrichting rekening wordt gehouden met veiligheid. Dit is nu nog niet standaard. De programmafianciering externe veiligheid heeft een aantal jaren bijgedragen aan een sterk veiligheidsbeleid in de regio. De financiering van deze taken na 2014 is onzeker. De concentratie van industrie in het dichtbevolkte Rijnmondgebied vereist echter dat zowel in planprocessen als in de uitvoering de aandacht voor veiligheid gegarandeerd blijft.

b) Lucht

De luchtkwaliteit is de afgelopen 20 jaar verbeterd, maar een aantal vraagstukken op het gebied van luchtkwaliteit blijkt echter hardnekkig. De uitstoot van stikstof leidt tot te hoge deposities in natuurgebieden. Een probleem voor de gezondheid is vooral fijn stof, waarvan elementair koolstof (roet) de schadelijkste fractie is omdat deze tot diep in de longen doordringt. Landelijke en regionale actieprogramma's⁴ hebben gezorgd voor reducties, maar het is nog onzeker of de Europese doelen voor 2015 zonder aanvullende (bron)maatregelen kunnen worden gehaald. Zo bevindt de NO₂-concentratie vooral langs wegen zich nog steeds rond de grenswaarde. Het provinciale beleid is erop gericht dat in 2015 geen blootstelling boven de wettelijke grenswaarden meer plaatsvindt. Reductie van NO_x-emissies (met name de lage NO_x-bronnen) en fijn stof moet bijdragen aan deze doelstelling en aan het creëren van ruimte voor ontwikkeling binnen de regio. Extra maatregelen zijn gericht op bedrijven, verkeer en scheepvaart.

¹ Beleidsvisie duurzaamheid en milieu 2013-2017, Provincie Zuid-Holland

² Programma Duurzaam, gemeente Rotterdam en Regionaal strategische agenda, Stadsregio Rotterdam.

³ Havenvisie 2030

⁴ Regionaal Actieprogramma Lucht (RAL), Regionaal Samenwerkingsprogramma Lucht (RSL)

In nationale regelgeving zullen meer stoffen als prioritair worden aangemerkt, dit leidt tot aanvullende eisen in vergunningverlening. De extra inzet via het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) zal per 1 augustus 2014 eindigen. Naast NO_x en fijn stof is blijvend aandacht nodig voor emissies van vluchtige organische stoffen (VOS), waaronder benzeen. Metingen met de infrarood-camera bij tankopslagbedrijven en raffinaderijen en het gebruiken van nieuwe sensortechnologie dragen bij aan snellere informatievoorziening en effectievere bronopsporing.

c) Stank

Geuroverlast komt in Rijnmond meer voor dan gemiddeld in Nederland⁵. De oorzaak is dat er relatief veel bedrijven zijn met productieprocessen die kunnen leiden tot geurhinder. Jaarlijks wordt ca. 5000 keer geklaagd over stank. De DCMR onderneemt bij klachtenregistratie actie om de stankbron te achterhalen teneinde maatregelen te kunnen nemen. Nieuwe technologie (zoals e-noses) wordt ingezet om sneller de bron op te sporen. De informatie over geurbronnen en geurverspreiding wordt eveneens gebruikt om in het spoor van de ruimtelijke ordening en bij de vergunningverlening al passende maatregelen te kunnen nemen.

d) Bodem

De financiële middelen voor bodemsanering nemen vanaf 2015 af. Het is nog niet duidelijk of de sanering van de risicolocaties in Rijnmond voor 2015 kan worden afgerond. Daarnaast blijkt dat ondanks preventie en saneringsinspanningen meer nieuwe gevallen van bodemverontreiniging ontstaan dan er worden gesaneerd. Dit kan de gebiedsontwikkeling belemmeren. De Europese normstelling in de Kaderrichtlijn water scherpt de eisen voor bodem- en waterkwaliteit verder aan. Naast de spoedlocaties vanuit humane risico's moeten daardoor ook ecologische spoedlocaties versneld worden beheerst⁶.

De komende jaren zal het beheer van de ondergrond meer aandacht vragen: waterwinning, aanleg van infrastructuur en warmtekoedeopslag vragen om een beheersmatige aanpak.

e) Geluid

Geluid is de grootste klachtenbron in Rijnmond en na luchtvervuiling de belangrijkste milieugezondheidsfactor. De DCMR-aanpak is gericht op structurele vermindering van hinder en klachten. Dat gebeurt onder meer door het voorschrijven van best beschikbare technieken in de vergunning voor bedrijven of het formuleren van maatwerkvoorschriften bij meldingsplichtige bedrijven. In de stedelijke omgeving kunnen horeca-bedrijven een belangrijke bron van lokale hinder zijn. Via maatwerkvoorschriften, overlegstructuren en zelfregulering⁷ wordt hinder en slaapverstoring aangepakt.

Naast bedrijven is het verkeer een belangrijke hinderbron (weg, spoor, lucht), die zelfs de belangrijkste bijdrage levert aan de geluidbelasting en negatieve gezondheidseffecten in de stedelijke omgeving. Toename van mobiliteit en woningbouw leidt tot druk op de doelstelling om het aantal geluidgehinderden met 30 % te verminderen in 2025⁸. Zowel voor industrie- als voor verkeerslawaai geldt dat met name een vroegtijdige inbreng in ruimtelijke planning een groot rendement oplevert. Daarnaast zijn aanvullende maatregelen cruciaal in de aanpak van dit gezondheidsprobleem. Te denken valt aan het toepassen van stille wegdekken, monitoring van en communicatie over geluid en het beschermen van gebieden waar de geluidkwaliteit goed is zoals natuurgebieden en parken.

f) Energieverbruik

Rijnmond is grootverbruiker van energie, maar heeft tegelijk een ambitieuze CO₂-reductiedoelstelling. De uitdaging voor Rijnmond ligt bij besparing van energie (industrie, mobiliteit en woningbouw), het benutten van restwarmte en de transitie naar duurzame energievoorziening (wind, aardwarmte, biobrandstoffen).

Bij de verdere ontwikkeling van het haven- en industriegebied ligt de opgave om in te zetten op duurzame energieopwekking, stimuleren van een koolstofarme, biobased economie en het benutten van kansen voor restwarmtegebruik (van industrie naar woningen).

g) Ruimte en duurzaamheid

Ontwikkelingen mogelijk maken door de beschikbare milieuruimte zo goed mogelijk te verdelen en te benutten: dat is de ruimtelijke uitdaging waar Rijnmond voor staat. Dit vraagt omgevingsbeleid

⁵ Belevingsonderzoek en gegevens meldkamer.

⁶ Bestuursakkoord Bodem

⁷ Geluidmetingen stadhuisplein Rotterdam

⁸ PZH, Stadsregio en Rotterdam

waarin rekening wordt gehouden met de mogelijkheden en grenzen die vanuit de wetgeving worden gesteld. De opgave voor het Rijnmondgebied gaat echter verder dan het toepassen van normen en handhaven ervan. Zowel in beleid als uitvoering zal gezocht moeten worden naar een meer duurzame invulling van bestaande en nieuwe activiteiten. Dit maakt verbetering van de omgevingskwaliteit mogelijk en biedt ontwikkelingsruimte voor de ambities van de Rijnmond.

II. Ontwikkelingen in beleid en wetgeving

a) Maatschappelijke visie op toezicht : verantwoordelijkheid en vertrouwen

De afgelopen jaren heeft de maatschappelijke visie op toezicht –mede door een aantal incidenten– een ontwikkeling doorgemaakt, waarbij de verhouding industrie, bevolking en overheid meer op scherp is gezet. Juist in Rijnmond waar bedrijvigheid, wonen en werken in een compact gebied samengaan, is het van belang dat alle actoren ten volle de eigen verantwoordelijkheid nemen. Van bedrijven, branches en ketenpartijen wordt een maximale eigen inzet en verantwoordelijkheid verwacht. Daarnaast moet de overheid optreden als deskundige en consequente uitvoerder van toezichttaken.

Op basis van het advies van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) zal deze politiek-maatschappelijke visie op toezicht zich verder ontwikkelen en in 2014 leiden tot mogelijk nieuwe afspraken op het gebied van instrumentarium en de organisatie van de uitvoering.

b) Wetgeving

In wet- en regelgeving zijn de volgende ontwikkelingen :

- **Minder regels:** De trend naar vereenvoudiging en vermindering van regels wordt voortgezet. De administratieve lasten en de toezichtdruk voor de industrie moet worden verlaagd⁹. Hier ligt een spanningsveld met de eveneens beoogde aanscherping van de toezichtinspanningen. De vereenvoudiging van regels betekent dat de regulerende taak van de DCMR steeds meer geconcentreerd wordt bij de complexe, industriële bedrijven. De nalevingsprestaties en het toezicht bij deze bedrijven worden door de media en de politiek scherp gevolgd.
- **Decentraliseren:** in de decentralisatie van bevoegdheden van provincie naar gemeente wordt per 1 januari 2014 een nieuwe stap gezet. Voor de bedrijven waarvoor een VVGB (verklaring van geen bedenkingen) moest worden aangevraagd wordt de gemeente volledig verantwoordelijk voor de uitvoering van vergunningverlening en toezicht.
- **Integratie:** de integratie in de uitvoering kreeg vorm met de start van de Wabo. De Omgevingswet zet deze lijn voort: ook op plan- en beleidsniveau zal een bundeling plaatsvinden. Dit vanuit de gedachte: hoe meer de planfase integraal wordt opgezet, hoe minder bijsturing en reparatie in de uitvoering nodig is. Het kabinet streeft ernaar de Omgevingswet in 2014 te publiceren.
- **Europa:** de EU-normen zijn in belangrijke mate bepalend voor de ontwikkelruimte. Op een aantal gebieden komt Europa met nieuwe of aanscherping van normen (zoals fijn stof PM 2,5, geluidnormen en de bodem/waterkwaliteit). Europese toetsingscriteria worden vastgelegd in nationale structuurvisies¹⁰. De Europese Commissie ontwikkelt het 7^e Milieu Actieprogramma (looptijd tot 2020), waarin vooral zal worden ingezet op de implementatie door regionale en lokale overheden, vergroening van de economie en versterking van de handhavingcapaciteit.

c) Organisatie van de uitvoering

- **RUD:** Landelijk wordt een stelsel van regionale uitvoeringsdiensten (RUD) ingevoerd. In 2012 zijn 6 diensten aangewezen om de BRZO-taken uit te voeren. De DCMR is de BRZO-RUD voor Zuid-Holland en Zeeland. Nieuwe kwaliteitscriteria stellen aangescherpte eisen aan de expertise van de toezichthouders. Het belang van samenwerking en kennisuitwisseling wordt hierdoor vergroot. Een landelijke coördinatie tussen de 6 BRZO-RUD's is in ontwikkeling.
- **Samenwerking in Wabo-uitvoering:** Binnen Rijnmond zal de komende jaren de samenwerking verdiept worden in de uitvoering van de Wabo-taken (o.a. Briks¹¹) op gemeentelijk, subregionaal of regionaal niveau. Hierover worden per participant maatwerk-afspraken gemaakt ook over de rol die DCMR hierin speelt.
- **Samenwerking met VRR en SZW:** De DCMR is partner in de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR) en heeft een inhoudelijke adviesrol bij incidentenbestrijding en crisisbeheersing. Inspecties bij de grote industrie worden in nauwe samenwerking met de

⁹ Regeerakkoord Rutte II, 2012

¹⁰ O.a. structuurvisies voor infrastructuur en ruimte, voor windenergie en voor de ondergrond.

¹¹ De uitvoering van Wabo-taken vergunningverlening en toezicht op het gebied van bouw, reclame, inrit, kap en sloop (Briks).

- VRR en de Inspectie SZW uitgevoerd. Deze samenwerking zal zich de komende jaren verder ontwikkelen, mede op basis van het advies van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid.
- o Regionale samenwerking: Het kabinet heeft aangekondigd voorstellen te doen tot afschaffing van de WGR-samenwerkingsverbanden (waaronder de Stadsregio Rotterdam). De Stadsregio werkt samen met het Stadsgewest Haaglanden in de vorming van een Metropoolregio. In 2014 kan de vraag aan de orde komen hoe de huidige milieutaken van de Stadsregio (klimaat, duurzame mobiliteit) zullen worden belegd.

d) Bezuiniging en prioriteitstelling

Zoals beschreven in hoofdstuk 3 (Financieel kader) van deze begroting staat door bezuiniging op het Provincie- en Gemeentefonds druk op de beschikbare middelen. Voor de taken op het gebied van milieu en veiligheid zal de komende jaren specifieke financiering (zoals bodem, externe veiligheid) wegvallen. Deze ontwikkeling vraagt om een zo effectief mogelijke inzet van de beschikbare middelen en duidelijke prioriteitstelling¹².

III. De speerpunten voor de DCMR

a) De DCMR als uitvoerder van milieu- en veiligheidstaken

De DCMR is de uitvoerende organisatie voor de wettelijke milieu- en veiligheidstaken bij de ca 25.000 bedrijven in het Rijnmondgebied. Naar aanleiding van de ontwikkelingen bij Odfjell in 2012 is in 2013 de uitvoering van een Verbeterprogramma VTH¹³ gestart. De implementatie van de verbeteracties loopt door in 2014. De verbeteracties zijn afgestemd op de VTH-nota van de Provincie Zuid-Holland¹⁴. De verbeteringen in de uitvoering zijn :

- o Vergunningen worden tijdig geactualiseerd zodat ze voldoen aan de meeste recente regelgeving en stand van techniek;
- o Risico's zijn maatgevend voor de prioriteitstelling in het toezicht. Het nalevingsgedrag, de milieudruk- en risico's bepalen met welke intensiteit bedrijven worden gecontroleerd;
- o Uitvoering van toezicht vindt gedifferentieerd plaats: zowel inspectie van het systeem als van fysieke installaties en beoordeling van de veiligheidscultuur. Controles vinden ook buiten reguliere werktijden plaats;
- o De sanctiestrategie wordt consequent toegepast. Inspecteurs stellen op basis van de feitelijke bevindingen een advies op, waarbij de organisatie door intervisie en audits zorgt voor een blijvende scherpste in de toepassing van de afgesproken strategie;
- o Signalen van klokkenluiders worden zorgvuldig behandeld en onderzocht. Alle anonieme meldingen worden serieus genomen;
- o Communicatie over de toezichtinspanningen en –resultaten wordt geïntensiveerd;
- o Expertise van de toezichthouder en vergunningverlener is de basis voor een goede beoordeling van bedrijven. De DCMR zet de komende jaren in op een versterking van kennisontwikkeling en –deling;
- o Zelfregulering, verificatie, verklaring van naleving. Naleving van regels start bij de eigen verantwoordelijkheid van bedrijven. In overleg met brancheorganisaties en de rijksoverheid wordt gestimuleerd om deze eigen verantwoordelijkheid te versterken, o.a. door de rol van certificerende instellingen en ketenpartijen te heroverwegen.

b) De DCMR als partner in de integrale Wabo-uitvoering

De focus van de DCMR is milieu en veiligheid; de Wabo is gericht op alle aspecten van de omgevingskwaliteit.

De DCMR is voor vergunningplichtige bedrijven het loket voor milieu en veiligheid. De vraag is of de DCMR als RUD ook het bedrijvenloket kan of moet zijn voor andere omgevingsbesluiten, die in de Wabo zijn geïntegreerd. Dit wordt per participant verschillend ingevuld. Het is in de komende jaren een uitdaging voor gemeenten, subregionale werkverbanden en de DCMR als RUD om –gelet op schaal en kwaliteitscriteria- de meest passende vorm te vinden van uitvoering en onderlinge samenwerking.

¹² Zie: risicogestuurde programmering van toezicht en handhaving.

¹³ Verbeterprogramma VTH, DCMR, vastgesteld 10 december 2012

¹⁴ Appendix bij Nota VTH, 21 november 2012, PZH

Bij de omgevingsvergunningverlening levert de DCMR advies bij bouwaanvragen en verzorgt de DCMR het milieudeel van omgevingsvergunningen en voor sommige participanten ook regiecapaciteit. Teneinde handhaving achteraf te voorkomen wordt met participanten gezocht naar verbeteringen om milieu in aanvraagprocessen te betrekken. Voorbeelden hierbij zijn: de milieumelding als indieningsvereiste bij de aanvraag van de omgevingsvergunning bouw en aandacht voor beperking van geluidsoverlast bij de aanvraag van de exploitatievergunning. Naar aanleiding van de Wabo, de Wet revitalisering generiek toezicht en de Wet VTH stellen participanten beleid en programma's op voor toezicht en handhaving. Op diverse terreinen binnen het toezicht op het omgevingsrecht wordt door participanten afstemming en samenwerking met de DCMR gezocht. In 2014 is voor de DCMR een aantal nieuwe toezichttaken aan de orde. Het betreft de taken die in 2009 in de packagedeal zijn afgesproken en in 2013 wettelijk in de Wabo worden verankerd. Dit zijn:

- o Ketentoezicht: uitbreiding van toezicht op reeds bij DCMR belegde Wm en Wbb taken naar de keten (waaronder Asbest, Vuurwerk, Bouwstoffen, Grond);
- o Toezicht op milieuaspecten bij bepaalde bouw en sloopwerkzaamheden;
- o Toezicht op een aantal ketens waarvoor momenteel nog geen Wm taken bij de DCMR liggen (o.a. dierlijke vetten, radioactief schroot, destructiemateriaal, activiteiten met stoffen, preparaten en genetisch gemodificeerde organismen, etc.).

c) De DCMR als BRZO-RUD

De milieutaken bij de meest risicovolle bedrijven worden in Nederland geconcentreerd bij 6 gespecialiseerde uitvoeringsdiensten. In 2013 is de DCMR gestart als BRZO-RUD voor Zuid-Holland en Zeeland. Ook is een aanvang gemaakt met het versterken van de landelijke samenwerking tussen de BRZO-RUD's. In 2014 zal deze ontwikkeling worden voortgezet, waarbij in het bijzonder de aandacht gaat naar:

- o Kwaliteitsborging;
- o Uniformering van inhoudelijke richtlijnen en werkwijzen;
- o Kennisontwikkeling en -deling;
- o Informatievoorziening : de registratie van voortgangsinformatie en bedrijfsprestaties;
- o Communicatie.

d) De DCMR als adviseur voor leefomgevingskwaliteit en ruimtelijke ontwikkeling

Naast de uitvoerende taken op het gebied van regulering, toezicht en handhaving is de DCMR adviseur in projecten en beleidsplannen op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling. De adviezen in beleid en plannen zijn erop gericht de milieugebruiksruimte zo efficiënt mogelijk te benutten en handavingsproblemen achteraf te voorkomen. Voorbeelden van deze rol zijn :

- o advisering in bestemmingsplannen. Met de nieuwe Omgevingswet zal een nieuwe planvorm ontstaan (Omgevingsplan), waarin alle omgevingsaspecten worden geïntegreerd;
- o beoordeling milieu-effectrapportages (MER);
- o toetsing van bouwplannen;
- o adviestaken op het gebied van klimaat en energie;
- o adviezen over de ruimtelijke inpassing gelet op externe veiligheidsrisico's van bedrijven en transport;
- o adviestaken op het gebied van lucht;
- o advies- en beleidstaken op het gebied van geluid, externe veiligheid en bodem.

e) De DCMR als expert en monitor van milieukwaliteit

Het bewaken van de milieugebruiksruimte en doorrekenen welke ontwikkeling mogelijk is binnen die ruimte begint met betrouwbare meetgegevens, data en methoden. De DCMR beschikt over een uitgebreide databank met omgevingsinformatie. Onder andere via monitoringsrapportages¹⁵ en het 24-uurs-luchtmeetnet publiceert de DCMR de actuele milieugegevens. Voor meldingen is de Meldkamer 24 per dag bereikbaar.

Door het integreren van meetgegevens en rapportages kan een steeds beter beeld worden gegeven van veranderingen in de leefomgevingskwaliteit. De DCMR heeft de ambitie om de kwaliteit en beschikbaarheid van data verder door te ontwikkelen en op een hoger peil te brengen. Het kunnen beschikken over een eenduidige set gegevens is van groot belang om in samenwerking met andere overheden en bedrijven te kunnen bepalen binnen welke grenzen welke ontwikkeling mogelijk is.

¹⁵ O.a. rapportages Luchtmeetnet en Milieumonitoring Stadsregio Rotterdam (MSR).

Met betrouwbare omgevingsinformatie kan sneller worden bijgedragen aan planonderbouwing en doorrekening en worden kosten door planvertraging voorkomen.

De expertise die de DCMR heeft op het gebied van advisering en monitoring wordt indien gevraagd ook ingezet in projecten buiten Rijnmond. Dit vindt plaats binnen de randvoorwaarden die het bestuur hiervoor formuleerde (minimaal kostendekkend, prioriteit bij uitvoering van Rijnmond-taken, bijdragen aan kennisontwikkeling van de DCMR).

Vier programma's in de begroting

De taken van de DCMR zijn in deze begroting uitgewerkt in de programma's vergunningverlening, toezicht en handhaving, ruimtelijke ontwikkeling en leefomgevingskwaliteit. De ambities met betrekking tot deze kerntaken worden in de hoofdstukken 4 tot en met 7 van deze begroting toegelicht.

Per programma wordt toegelicht op welke doelen de taken gericht zijn en welke werkzaamheden daarvoor worden verricht. Deze doelstellingen zijn verbonden met de missie van de organisatie: een schoon en veilig Rijnmondgebied. De ontwikkelingen op het gebied van milieubelasting en milieukwaliteit worden gemonitord in het rapport Milieumonitoring Stadsregio Rotterdam (MSR). In de stuurgroep MSR is besloten om in het rapport meer aandacht te besteden aan monitoring van het beleid van de participanten. Op die manier kan het rapport een sterke rol spelen in de beleidscyclus.

3 Financieel Kader

In onderstaande tabel 1 wordt inzicht gegeven in de meerjarige financiële kaders van de participanten.

Tabel 1

Meerjarenraming	Kader 2014	Kader 2015	Kader 2016	Kader 2017
Gemeente Albrandswaard	€ 301.140	€ 301.140	€ 301.140	€ 301.140
Gemeente Barendrecht	€ 433.776	€ 433.776	€ 433.776	€ 433.776
Gemeente Bernisse	€ 360.751	€ 360.751	€ 360.751	€ 360.751
Gemeente Brielle	€ 474.196	€ 474.196	€ 474.196	€ 474.196
Gemeente Capelle a/d IJssel	€ 394.790	€ 394.790	€ 394.790	€ 394.790
Gemeente Hellevoetsluis	€ 361.682	€ 361.682	€ 361.682	€ 361.682
Gemeente Krimpen a/d IJssel	€ 376.501	€ 376.501	€ 376.501	€ 376.501
Gemeente Lansingerland	€ 1.259.314	€ 1.259.314	€ 1.259.314	€ 1.259.314
Gemeente Maassluis	€ 300.518	€ 300.518	€ 300.518	€ 300.518
Gemeente Ridderkerk	€ 745.108	€ 745.108	€ 745.108	€ 745.108
Gemeente Schiedam	€ 918.249	€ 918.249	€ 918.249	€ 918.249
Gemeente Spijkenisse	€ 600.972	€ 600.972	€ 600.972	€ 600.972
Gemeente Vlaardingen	€ 1.338.514	€ 1.338.514	€ 1.338.514	€ 1.338.514
Gemeente Westvoorne	€ 418.893	€ 418.893	€ 418.893	€ 418.893
Gemeente Rotterdam	€ 15.849.706	€ 15.849.706	€ 15.849.706	€ 15.849.706
Gemeente Goeree-Overflakkee	€ 1.110.000	€ 1.110.000	€ 1.110.000	€ 1.110.000
Provincie Zuid-Holland	€ 21.155.397	€ 21.155.397	€ 21.155.397	€ 21.155.397
Projecten	€ 12.500.000	€ 12.500.000	€ 12.500.000	€ 12.500.000
Totaal participanten	€ 58.899.507	€ 58.899.507	€ 58.899.507	€ 58.899.507

Toelichting

Bovenstaand financieel overzicht is gebaseerd op de volgende uitgangspunten en aannames.

- Ten opzichte van de werkplanbijdragen 2013 van de gemeentelijke participanten is een indexering van per saldo -0,1% op de gemeentelijke bijdrage voor 2014 toegepast overeenkomstig de indexeringsbrief, die door alle gemeenten is vastgesteld op basis van de voorstellen van de Financiële Werkgroep Sturing Gemeenschappelijke Regelingen. Uitzonderingen hierop vormen de gemeenten Rotterdam en Goeree-Overflakkee waarmee afwijkende afspraken zijn gemaakt.
- Met de toepassing van voornoemde indexering is een taakstelling voor de gemeentelijke participanten van 1% gerealiseerd. Optellend bij de eerder gerealiseerde taakstellingen in 2011, 2012 en 2013 draagt de gemeenschappelijke regeling met 10% vermindering van de bijdrage navenant bij aan de gemeentelijke bezuinigingen. Op het werkplan Rotterdam is de totale taakstelling van 10% al in 2013 gerealiseerd, waardoor voor 2014 geen taakstelling is meer opgelegd.
- Aangezien nog geen duidelijkheid is over de financiële consequenties van de doorlichting van het takenpakket wordt in het financieel kader van de provincie Zuid-Holland voor 2014-2017 vooralsnog geen rekening gehouden met taakstellingen ten opzichte van 2013. Wanneer meer duidelijk is over de omvang van de financiële consequenties zal dit via een begrotingswijziging in december aan het AB worden voorgelegd.
- In het financieel kader van de provincie Zuid-Holland zijn de volgende mutaties ten opzichte van het reguliere kader 2013 opgenomen: een toename van het WABO/BRIKS-budget ad € 300.000 en een daling van het kader met € 41.457 door het vervallen van de vergoeding voor de sociale plankosten in het kader van de RUD-vorming. In het kader van de provincie is nog geen rekening gehouden met de (mogelijke) financiële consequenties van de vorming van de BRZO-RUD per 1-4-2013.
- In het financieel kader is vooralsnog geen rekening gehouden met de overheveling van de financiering van basistaken voor zgn. VVGB-bedrijven naar gemeenten per 1 januari 2014. Wanneer meer duidelijk is over de omvang van de financiële consequenties zal dit via een begrotingswijziging in december aan het AB worden voorgelegd.

- Er is geen rekening gehouden met mogelijk aanvullende taakstellingen als gevolg van een korting op het provincie- en gemeentefonds als compensatie voor het niet afschaffen van het BTW-compensatiefonds of als gevolg van andere rijksbezuinigingen.
- In de begroting is rekening gehouden met de toetreding van de gemeente Goeree-Overflakkee per 1-7-2013 als participant in de GR. In tegenstelling tot de overige regiogemeenten is met Goeree-Overflakkee afgesproken het financieel kader 2013-2017 constant te houden.
- De begroting voor 2014 is opgesteld op basis van 'going concern', waarbij de definitieve werkplannen 2013 als uitgangspunt zijn gehanteerd. Er is daarom geen ruimte begroot voor 'nieuw beleid'.
- In de meerjarenraming is vanwege onzekere vooruitzichten bij de overheid geïndexeerd met een percentage van 0%.

Voor gemeentelijke participanten vormt het MAP een richtinggevend kader. Extra werkzaamheden vinden plaats op basis van aanvullende afspraken in het werkplan of op offertebasis. Deze extra werkzaamheden worden uit het milieubudget of andere (ruimtelijke en/of beheer) budgetten van participanten gefinancierd.

Sinds 1 januari 2004 wordt met de participanten afgerekend op basis van programmafinanciering, waarbij overschotten en tekorten in het jaarlijkse werkplan per participant worden verrekend via het zogeheten voorschot met specifiek bestedingsdoel. Per 1 januari 2010 wordt binnen de systematiek van programmafinanciering afgerekend op daadwerkelijk bestede uren, de kengetallen worden daarbij als referentiekader gebruikt voor de beoordeling van de gerealiseerde productie. De uurtarieven zijn daarbij gebaseerd op de kostprijscalculatie en worden jaarlijks vastgesteld in een bijeenkomst van het AB.

4 Programma Vergunningverlening

Wat willen we bereiken?

Vergunningenbestand industrie op gewenst niveau

De primaire taken vergunningverlening, toezicht en handhaving worden op kwalitatief hoog niveau uitgevoerd. In 2014 zet de DCMR in op een actueel vergunningenbestand conform haar actualisatie strategie bij de industrie en op een aantal prioritaire thema's zoals externe veiligheid (PGS15, PGS29), actuele veiligheidsrapporten, emissies van NO_x, fijn stof en MVP stoffen. Provinciale en regionale beleidskaders wet- en regelgeving zijn noodzakelijk om de regionale maatwerkdoelen te bereiken. Gemeentelijke en provinciale beleidskaders zullen op elkaar worden afgestemd en waar mogelijk geïntegreerd. De DCMR levert een bijdrage aan visievorming, beleidsontwikkeling en wetgeving door meedenken vanuit de uitvoeringspraktijk.

Prioriteiten bij vergunningverlening

Vanwege de beperkte milieugebruiksruimte in Rijnmond en gelet op de nog steeds toenemende bedrijvigheid is het noodzakelijk dat nieuwe bedrijven tenminste aan best beschikbare technieken voldoen en dat de milieubelasting bij bestaande bedrijven zoveel mogelijk verder wordt beperkt. Binnen de wettelijke kaders worden strikte eisen gesteld aan bedrijven. Om te bepalen aan welke eisen bedrijven op de langere termijn moeten voldoen, zijn branchevisies ontwikkeld. Aan de hand van deze branchevisies zijn milieudoelen bepaald, die doorvertaald worden naar vergunningen. In startnotities per vergunningprocedure worden de risico aspecten voor milieu aangegeven en prioriteiten voor de vergunning gesteld. Aan de verbetering van de milieuprestaties wordt ook gewerkt door themagerichte projecten (lage NO_x, PGS projecten etc.).

In 2013 zijn opleidingen en instructies georganiseerd zodat de vergunningverlening voldoet aan de landelijke kwaliteitscriteria. In 2014 zal deze professionaliseringslag worden afgerond. De DCMR zet in op kennisontwikkeling en kennisdeling.

WABO

De Wabo regie is inmiddels goed ingebed in de organisatie en er is een verbeteringslag gemaakt in efficiency en kwaliteit. De ketensamenwerking tussen DCMR en de Veiligheidsregio (VRR) en Stadsontwikkeling Rotterdam en de regiogemeenten is verbeterd. De pilot integrale samenwerking Wabo en de evaluatie Wabo hebben in 2013 antwoord gegeven op de vraag waar nog meer kansen liggen voor betere dienstverlening en een efficiëntere uitvoering. De uitvoering daarvan kreeg gestalte in 2013 en dit loopt door in 2014. DCMR zet in op verdieping van de samenwerking op gemeentelijk en regionaal niveau. Hierover en over de rol van de DCMR worden per participant maatwerkafspraken gemaakt. Het is voor de komende jaren een uitdaging om de meest passende vorm te vinden van uitvoering en onderlinge samenwerking. Gezocht wordt naar verbeteringen om milieu in aanvraagprocessen te betrekken, om handhaving achteraf te voorkomen, bijvoorbeeld door consequent de milieumelding als indieningvereiste te vragen bij een bouwvergunningaanvraag.

Nieuwe omgevingswet

Met de nieuwe Omgevingswet worden meer dan 60 wetten, 100 amvb's en honderden ministeriele regelingen van het huidige omgevingsrecht vereenvoudigd, gemoderniseerd en versoberd. Doel is de lange doorlooptijden en hoge onderzoekslasten terug te brengen die een doelmatige aanpak van gebiedsontwikkeling in de weg staan en het beheer van de leefomgeving inzichtelijker en beter beheersbaar te maken. De verwachting is dat de volledig uitgewerkte Omgevingswet (inclusief AMVB's) in 2018 in werking zal treden. De Provincie Zuid-Holland en de DCMR zijn betrokken bij de totstandkoming van deze wet. In 2011 heeft de DCMR haar visie op het omgevingsrecht al gepubliceerd. In 2013 heeft de DCMR een analyse uitgevoerd naar de potentiële gevolgen van de Omgevingswet voor de uitoefening van haar taken.

Milieuruimtebeheer haven

De milieuruimte rond de Rotterdamse haven is beperkt. Een beter beheer van de milieuruimte is in de toekomst noodzakelijk. Met partijen betrokken bij de Havenvisie is in 2013 gewerkt aan het opzetten van een systeem voor Milieu Informatie Management en het bevorderen van opnemen van instrumenten in de nieuwe omgevingswet en een innovatieproject milieuruimtebeheer van het haven en industrieel complex. De uitvoering zal vanaf 2014 worden opgepakt.

Bodemkwaliteit

Vanuit verschillende kaders treedt de DCMR regulerend en vergunningverlenend op als het gaat om bodemkwaliteit. De DCMR zet in op sanering en beheersen van bodemverontreinigingen met spoedeisend humaan risico voor 2015. De gevolgen van aanscherping van de Europese normstelling in de Kaderrichtlijn voor de uitvoering van de regulerende taken worden in beeld gebracht en over de implementatie worden aanbevelingen opgesteld. De komende jaren zal het beheer van de ondergrond meer aandacht gaan vragen: waterwinning, aanleg van infrastructuur en warmtekoude-opslag vragen om een beheersmatige aanpak.

Luchtvaart

De provincie wil een balans zien te vinden tussen economische ontwikkeling en duurzaamheid. Op een aantal plekken in de provincie is het niet wenselijk dat er verstoring optreedt door gemotoriseerd luchtverkeer. Zo zal de provincie Zuid-Holland zeer terughoudend omgaan met het verlenen van ontheffingen en het afgeven van luchtvaartregelingen in de omgeving van stiltegebieden. Het stiltebeleid staat geen ontwikkelingen toe binnen een straal van 1000 meter van een stiltegebied. Dit geldt in nog sterkere mate voor gebieden waar mensen wonen en verblijven. De provincie zal ook aanvragen voor luchthavens binnen een straal van 500 meter van woonbebouwing en andere gevoelige bestemmingen afwijzen. De provincie gaat er in haar ruimtelijk-, economisch- en luchtvaartbeleid van uit dat de luchthavens op de bestaande locaties blijven liggen.

De volgende doelen worden in 2014 nagestreefd:

Maatschappelijk doelen:
Actuele vergunningen die veiligheid en milieu waarborgen
Vergunning verlenen op aanvragen bedrijven waarin wordt gestuurd op regionale prioriteiten
Verhogen van de milieukwaliteit in Rijnmond door middel van invulling van branchevisies en thematische projecten
Ontwikkeling vernieuwing instrumentarium voor gebiedsgerichte aanpak
Optimale dienstverlening en efficiënte uitvoering Wabo
Doelmatig omgevingsrecht door het (helpen) ontwikkelen van werkbare en uitvoerbare regelgeving en tools voor vergunningverlening

Wat gaan we daarvoor doen?

Speerpunt	Prestatie indicator	2014	2015	2016	2017
Tijdig verlenen van beschikkingen (Wabo, bodem, luchtvaart)	Beschikkingen op tijd	80%	80%	80%	80%
Actualiseren van bestaande vergunningen op basis van nieuwe wet- en regelgeving	Uitvoeren actualisatie strategie DCMR	1	1	1	1
Uitvoering projectenprogramma VTH	Monitoringsrapportage	1	1	1	1
Voldoen aan inhoudelijke kwaliteitscriteria	Beschikkingen uitvoeren conform kwaliteitsprocedure DCMR	100%	100%	100%	100%
Ontwikkeling branchegerichte visies	Aantal branchevisies t.o.v. aantal relevante branches	60%	80%	100%	100%

Wat mag dat kosten?

Programmabegroting 2014 (x € 1.000)	Begroting 2014	Werkplannen 2013	Realisatie 2012
Werkplannen	€ 9.275	€ 9.245	€ 8.893
Werkplan- en externe projecten	€ 2.207	€ 2.207	€ 1.956
Totaal programma	€ 11.482	€ 11.452	€ 10.849

De financiële omvang van het programma Vergunningverlening is bepaald aan de hand van de jaarrekening 2012 en de vastgestelde werkplannen 2013. Uit bovenstaande tabel blijkt dat het programma enerzijds wordt ingevuld vanuit de werkplannen van de participanten en anderzijds wordt ingevuld met werkplan- en externe projecten.

Enkele grote projecten binnen het programma Vergunningverlening zijn BRIKS-adviezen provincie en defensie, uitvoering I&M taken defensie-inrichtingen en de WABO regie Rotterdam.

De stijging in 2014 is het gevolg van een toename binnen de totale DCMR begroting door een stijging van de financiële kaders bij de accounts PZH en Rotterdam. De provincie stelt extra budget ter beschikking voor de WABO-regie/afhandeling BRIKS adviezen. De stijging op het account RDAM is het gevolg van de combinatie van een toegekende prijsindexatie en het niet opleggen van een taakstelling voor 2014.

De begroting 2014 is een indicatie voor de omvang van het programma. Tijdens de werkplanbesprekingen worden concrete afspraken gemaakt over de invulling en financiële omvang.

5 Programma Toezicht en Handhaving

Wat willen we bereiken?

De taken bestaan uit toezicht op en handhaving van onder meer de WABO, het Activiteitenbesluit, bodemwet- en regelgeving, luchtvaartwet- en regelgeving, de provinciale milieuverordening en de ontgrondingenwet.

De verdere ontwikkeling van en samenwerking tussen de RUD's is ook in 2014 een belangrijk gegeven. Een goede uitvoering van de taken die tot de package deal behoren is daarmee een vereiste. De DCMR is vanaf 1 januari 2013 de gespecialiseerde BRZO-RUD voor Zuid-Holland en Zeeland. Hiermee is de DCMR verantwoordelijk voor de vergunningverlening en het toezicht- en handhaving bij de risicovolle bedrijven (BRZO en IPPC-4). De taken worden uitgevoerd door de DCMR en de overige regio RUD's.

In 2014 gaat het verbeterprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving zich verder ontwikkelen. Belangrijke elementen van het verbeterprogramma zijn:

- Inzet op actuele en handhaafbare vergunningen.
- Ten behoeve van de programmering het doorontwikkelen van het risicomodel dat gericht toezicht moet ondersteunen door risico's van bedrijven op verschillende milieuessenties en gedrag van ondernemers in beeld te brengen.
- Toepassen van (nieuwe) toezichtinstrumenten die uitgaan van een risicogerichte en gedifferentieerde aanpak, afhankelijk van het gedrag van de ondernemer.
- Het strikt handhaven en consequent toepassen van de sanctiestrategie.
- Nadruk leggen op de eigen verantwoordelijkheid van het bedrijf (zelfregulering stimuleren). Niet meer uitgaan van vertrouwen. Vertrouwen moet verdiend worden door het bedrijf.
- Toezicht wordt voor een belangrijk deel (ongeveer 25 % van het budget) binnen dienstbrede projecten uitgevoerd (het projectenprogramma). Het overige deel wordt vanuit een gebiedstructuur uitgevoerd, waarbij gezorgd wordt voor kennis van het gebied en de bedrijven.
- Systeemtoezicht alleen is onvoldoende, meer aandacht voor fysieke controles.
- Verdere ontwikkeling van de kennis van de toezichthouders.

Naast het verbeterprogramma blijft de DCMR zich inzetten voor:

- Ketentoezicht;
- Versterking van het sturen op outcome en output.
- Het sluiten van de beleidscyclus, door het systematisch monitoren en evalueren van resultaten en het op basis daarvan baseren van de nieuwe planvorming.
- Het komen tot meer integraal toezicht in lijn met de WABO.

Ook bedrijven die nu nog niet risicovol zijn, kunnen blijven rekenen op aandacht van de DCMR. Steekproefsgewijs en naar aanleiding van klachten worden ook bij deze bedrijven (deel)controles uitgevoerd.

Naast adequate afhandeling van klachten, incidenten en bedrijfsmeldingen zal het toezicht primair gericht zijn op bedrijven, branches en ketens waar de te behalen "milieuwinst" het hoogst is. Belangrijke aspecten zijn veiligheid, overlast voor de omgeving en duurzaamheid. Welke bedrijven of branches onderzocht moeten worden, wordt door analyses vooraf bepaald. De analyses zijn mede bepalend voor de keuze van het in te zetten instrumentarium. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld volledige controles, meer themagerichte controles, voorlichting en stimulering. Monitoring en evaluatie zal ingezet worden om na te gaan of de gekozen instrumenten ook effectief en efficiënt zijn. De resultaten van de inzet zullen geëvalueerd worden, zodat aanbevelingen voor het volgende jaar kunnen worden meegenomen en de beleidscyclus gesloten wordt. Vooral het projectenprogramma gaat hier een belangrijke impuls aan geven.

Het toezicht bij de risicovolle bedrijven zal veranderen. Dit zal met name gelden voor externe veiligheid en luchtemissies. In 2014 zal tijdens het BRZO toezicht de verificatie van rapportgegevens aan de werkelijk aanwezige voorzieningen extra aandacht krijgen, het oefenen van de noodscenario's

door de bedrijven en het uitvoeren van onverwachte inspecties. Bedrijven zullen meer buiten de reguliere kantoortijden worden gecontroleerd.
De beoordeling van de EPRTTR op juistheid zal diepgaander plaatsvinden. Specifiek bij de vloeibare bulkopslag zal een inspectieonderwerp de controle op diffuse emissies zijn en de integriteit van de tanks gekoppeld aan het onderhoud (implementatie PGS 29 richtlijn).

Om goede en adequate uitvoering te kunnen geven aan toezicht en handhaving is de deskundigheid van toezichthouders essentieel. De DCMR voldoet aan landelijk vastgestelde kwaliteitscriteria maar ziet dit als een minimum niveau. In 2013 heeft de DCMR de registratie van opleiding en nascholing verbeterd, zodat het inzicht in de kennisontwikkeling vergroot is. In 2014 zal op eventuele kennislacunes en benodigde kennisactualisatie ingezet worden, om te waarborgen dat aan de kwaliteitscriteria voldaan blijft worden.

Ontwikkeling nieuwe instrumenten en nieuwe regelgeving

In 2013 is de derde tranche van het Activiteitenbesluit in werking getreden. De vierde tranche zal naar verwachting in 2015 in werking treden. Dan zullen waarschijnlijk o.a. ziekenhuizen, gieterijen, spoorwegemplacementen en defensie inrichtingen onder het Activiteitenbesluit komen te vallen.

De Bestuurlijke Strafbeschikking Milieu wordt sinds 2012 door de DCMR gebruikt als handhavinginstrument waardoor efficiënter kan worden opgetreden tegen eenvoudige en duidelijke overtredingen. Hierdoor zal naar verwachting minder een beroep gedaan worden op het instrument Proces Verbaal.

De hoofdprocessen (Reguleren, Toezicht en Handhaving en Adviseren) van de DCMR zullen naar verwachting in 2014 worden geregistreerd en beheerd in een nieuw geautomatiseerd systeem RUDIS. Dit systeem vervangt MIRR. RUDIS zal geschikt zijn om toezicht uit te voeren met tablet pc's. Dit zal een impuls zijn voor de proces kwaliteit.

De VVGB bedrijven zullen vanaf 1 januari 2014 ook financieel onder de verantwoordelijkheid van de gemeenten vallen.

Maatschappelijk doelen	Indicator	2014	2015	2016	2017
Risicogericht toezicht	Op visie en strategische doelen gebaseerde analyse toezichtstrategie bij bedrijfsgerichte projecten	Aan 75% van de projecten is een dergelijke analyse aan voorafgegaan	90%	100%	100%
	percentage preventieve controles vanuit een doelgerichte benadering	50% van de preventieve controles vindt plaats vanuit een doelgerichte benadering	60%	60%	60%
Eenduidig Sanctiebeleid (voorkoming rechtsongelijkheid)	Sanctionering volgens de vastgestelde sanctiestrategie	90% van de overtredingen wordt gesanctioneerd overeenkomstig de sanctiestrategie. In de overige gevallen wordt daarvan gemotiveerd afgeweken	90%	90%	90%
Milieurelevante ketens worden aangepakt	Minimum aantal extra onderzochte ketens	1	1	1	1
Sturen op outcome	Procesmonitoring bij projecten	80%	100%	100%	100%
Sluiten beleidscyclus	Beleidsvaluatie projecten uitgevoerd	80%	100%	100%	100%
	Beleidsvaluatie niet-projectmatige preventieve inzet	50%	70%	80%	80%
Klachten bevolking opgelost	Percentage opgeloste klachten	80%	80%	80%	80%

Wat gaan we daarvoor doen

Speerpunt	Prestatie indicator	2014	2015	2016	2017
Uitvoeren Jaarprogramma	Binnen Budget	90%	90%	90%	90%
	Brieven op tijd	75%	80%	80%	80%
	Basisniveau van uitvoering	100%	100%	100%	100%
Verbeteren professionaliteit toezichthouders	Voldoen aan nieuwe criteria	100%	100%	100%	100%
	Toolbox-meetings voor toezichthouders	4	4	4	4
	Intervisiebijeenkomsten voor toezichthouders	4	4	4	4

Wat mag dat kosten?

Programmabegroting 2014 (x € 1.000)	Begroting 2014	Werkplannen 2013	Realisatie 2012
Werkplannen	€ 19.482	€ 19.360	€ 18.660
Werkplan- en externe projecten	€ 3.575	€ 3.575	€ 2.247
Totaal programma	€ 23.057	€ 22.936	€ 20.907

De financiële omvang van het programma Toezicht en Handhaving is bepaald aan de hand van de jaarrekening 2012 en de vastgestelde werkplannen 2013. Uit bovenstaande tabel blijkt dat het programma enerzijds wordt ingevuld vanuit de werkplannen van de participanten en anderzijds wordt ingevuld met werkplan- en externe projecten.

De grote projecten binnen het programma Toezicht en Handhaving zijn vooral werkplanprojecten: meldkamer, SKP en het projectenprogramma VTH.

De stijging in 2014 is een gevolg van de stijging van het financiële kader van de gemeente Rotterdam. Deze stijging is een combinatie van de toegekende prijsindexatie en het niet opleggen van een taakstelling voor 2014.

De begroting 2014 is een indicatie voor de omvang van het programma. Tijdens de werkplanbesprekingen worden concrete afspraken gemaakt over de invulling en financiële omvang.

6 Programma Ruimtelijke Ontwikkeling

Het Rijnmondgebied kent een forse milieubelasting en een grote ruimtedruk. Wonen, werken, recreëren en transport, alles gebeurt op een relatief klein oppervlakte. De uitdaging voor het gebied is om een duurzame ontwikkeling te realiseren door deze functies op een verantwoorde manier mogelijk te maken in combinatie met een verbetering van de leefomgevingskwaliteit. Aangezien veel van de maatschappelijke doelen op dit vlak (zie ook programma Leefomgevingskwaliteit) hun beslag krijgen via ruimtelijke planvorming en gebiedsontwikkelingsprocessen draagt de DCMR daaraan bij door zo vroeg mogelijk in ruimtelijke planprocessen betrokken te zijn m.b.t. milieu en duurzaamheid. Dit gebeurt onder andere door bij allerlei ruimtelijke plannen (gemeentelijke en provinciale structuurvisies, bestemmingsplannen, gebiedsvisies, omgevingsvergunningen, bouwplannen, etc.) vooraf kaders te stellen, tussentijds te adviseren en achteraf te toetsen.

De vroege betrokkenheid is essentieel omdat op die manier al snel duidelijk is welke mogelijkheden er zijn en het geeft een goede garantie dat het ruimtelijk planproces vlot kan worden doorlopen. Het voordeel is dat de benodigde milieu-informatie vroeg op tafel komt, kan worden meegenomen in het ontwerpproces en bij het doorlopen van de benodigde procedures rekening gehouden kan worden met de planning. Later in het proces is dat in de praktijk moeilijker omdat plannen dan al vaster en meer omlijnd zijn en milieu dan al snel als 'hindermacht in plaats van ontwikkelkracht wordt gezien.

Benadrukt wordt dat de DCMR per participant op maat gemaakte afspraken heeft over de rol die zij hierbij heeft. Ongeacht de specifieke maatwerkafspraken die per participant zijn gemaakt volgt de DCMR bij de advisering over ruimtelijke ontwikkeling altijd de lijn:

- minimaal voldoen aan wettelijke normen;
- verbeteren leefomgevingskwaliteit in relatie met gezondheid;
- realiseren van een duurzame ontwikkeling.

Deze werkwijze past in de strategie om milieuaspecten goed aan de voorkant van nieuwe ontwikkelingen te betrekken en zo knelpunten en handhaving achteraf te voorkomen. Op deze wijze worden in 2014 de volgende doelen nagestreefd:

Maatschappelijke doelen
Een bijdrage leveren aan een duurzame gebiedsontwikkeling. De milieuaspecten spelen daarbij, naast andere aspecten, een rol. Het gaat om de balans tussen economie, ruimte en milieu.
Vanuit milieu een bijdrage te leveren aan een veilige en gezonde leefomgevingkwaliteit in Rijnmond. Milieuaspecten geluid, externe veiligheid, geur en luchtkwaliteit dragen bij aan de kwaliteit van het woonmilieu en de leefomgeving.
Milieuruimte te optimaliseren teneinde meer ontwikkelingen mogelijk te maken, zonder aan afbreuk te doen aan de leefomgevingskwaliteit.
Ruimtelijke ontwikkeling vindt zoveel mogelijk duurzaam plaats

Wat gaan we daarvoor doen?

Voor de milieu-inbreng bij ruimtelijke ontwikkeling zijn er per participant verschillende afspraken gemaakt. Afhankelijk van het door de participant gekozen bedrijfsvoeringsmodel, verrichten we werkzaamheden die passen binnen de hiervoor beschreven doelstellingen. Daarbij is het streven wel om bij alle participanten afspraken vast te leggen over betrokkenheid bij zo veel mogelijk van de ruimtelijke ontwikkelingen en ook in een zo vroeg mogelijk stadium.

Advisering over ruimtelijke plannen

Door de maatwerkafspraken levert de DCMR binnen het programma RO een grote verscheidenheid aan producten. Centraal daarbij staat dat de kennis van de milieuruimte, bedrijven en milieudata die de DCMR heeft zo goed mogelijk wordt ingezet om een bijdrage te kunnen leveren aan complexe inpassingvraagstukken.

Voor de gemeente Rotterdam geldt de basisafpraak dat de DCMR aan de voorkant bij alle ruimtelijke besluitvormingstrajecten, variërend van kleine bouwplannen tot grote gebiedsontwikkelingen, betrokken is. De kaderstelling inzake milieu en duurzaamheid wordt daarbij o.a. geleverd in de vorm van haalbaarheidsscans en quick scans milieu die een op maat gesneden beeld geven van de relevante milieu- en duurzaamheidsaspecten voor het betreffende plan en door deelname aan de bebouwingscommissie en het ruimtelijk intake-team. Bij projecten waar milieu niet of nauwelijks speelt, wordt vervolgens alleen achteraf een toets uitgevoerd op de randvoorwaarden of de goede ruimtelijke onderbouwing. Bij projecten waar milieu een belangrijke rol speelt zal de DCMR intensiever betrokken zijn door deelname in planteam en meerdere adviesmomenten gedurende het proces. Vanuit haar

betrokkenheid in gebiedsontwikkelingen levert de DCMR meerwaarde in het sterker positioneren van duurzaamheid in ruimtelijke plannen.

Voor andere participanten worden o.a. gebiedsinventarisaties uitgevoerd, adviezen opgesteld met betrekking tot diverse milieuthema's en duurzaamheid voor locatie- en haalbaarheidsonderzoeken en in het kader van bestemmingsplannen en vind toetsing plaats van milieuparagrafen in ruimtelijke plannen. Bij een aantal gemeenten neemt de DCMR inmiddels deel aan Wabo-overleggen waarin nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen vroegtijdig worden besproken.

Milieueffectrapportage

Milieueffectrapportage (m.e.r.) is bedoeld om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen bij de besluitvorming en de uitvoering van taken op dit gebied past uitstekend in ambitie om milieu zo vroeg mogelijk en op een transparante wijze betrekken in het proces van ruimtelijke ontwikkeling en vergunningverlening. De DCMR is in alle ruimtelijke planprocessen en vergunningprocedures in Rotterdam verantwoordelijk voor de begeleiding van de vereiste m.e.r.-(beoordelings)procedures, inclusief kaderstelling en toetsing van de inhoud van de milieueffectrapporten. Hetzelfde geldt voor de Provincie Zuid-Holland voor wat betreft de vergunningprocedures en dijkversterkingsprojecten binnen het werkgebied van de DCMR en voor ruimtelijke plannen in geheel Zuid-Holland (provinciale structuurvisies, inpassingsplannen e.d.). Incidenteel wordt ook voor andere participanten geadviseerd in het kader van milieueffectrapportage.

Landelijk wordt de expertise van de DCMR inzake de toepassing van milieueffectrapportage hoog gewaardeerd. Mede daarom wordt de DCMR nauw betrokken bij op handen zijnde wijzigingen in de wet- en regelgeving (wijziging Europese MER-richtlijn, Omgevingswet) en bij diverse onderzoeken naar de praktijk van milieueffectrapportage.

Speerpunt	Prestatie indicator	2014	2015	2016	2017
Per participant maatwerk afspraken maken op welke wijze de DCMR betrokken is bij ruimtelijke plannen en op welke wijze de adviesrol vorm krijgt	Afspraken over advisering bij ruimtelijke plannen in elk werkplan	100%	100%	100%	100%
Binnen vier weken na registratie van de vraag is RO-advies geleverd aan de participant	Tijdigheid advisering	90%	90%	90%	90%
Bij integrale milieud adviezen aandacht voor duurzaamheid	Aspect duurzaamheid bij elk integraal milieud advies	80%	80%	80%	80%

Wat mag dat kosten?

Programmabegroting 2014 (x € 1.000)	Begroting 2014	Werkplannen 2013	Realisatie 2012
Werkplannen	€ 2.690	€ 2.693	€ 2.726
Werkplan- en externe projecten	€ 450	€ 450	€ 465
Totaal programma	€ 3.140	€ 3.143	€ 3.192

De financiële omvang van het programma Ruimtelijke Ontwikkeling is bepaald aan de hand van de jaarrekening 2012 en de vastgestelde werkplannen 2013. Uit bovenstaande tabel blijkt het programma enerzijds wordt ingevuld vanuit de werkplannen van de participanten en anderzijds wordt ingevuld met werkplan- en externe projecten.

De daling in 2014 is het gevolg van de opgelegde taakstelling door de regiogemeenten van 0,1% op het financieel kader dat gedeeltelijk is vertaald naar het programma Ruimtelijke Ontwikkeling.

De begroting 2014 is een indicatie voor de omvang van het programma. Tijdens de werkplanbesprekingen worden concrete afspraken gemaakt over de invulling en financiële omvang.

7 Programma Leefomgevingkwaliteit

Wat willen we bereiken?

Het Rijnmondgebied kent een forse milieubelasting en een grote ruimtedruk. De uitdaging voor het programma Leefomgevingskwaliteit is om desondanks wonen, werken, verkeer en recreëren op een verantwoorde manier mogelijk te maken. Dat vergt een aanpak waarin niet alleen gekeken wordt naar de afzonderlijke thema's van milieu en duurzaamheid (geluid, lucht, veiligheid, bodem, energie, klimaat), maar ook naar de verbanden tussen deze thema's en naar de relaties tot andere beleidsterreinen, zoals gezondheid, verkeer, economie en ruimtelijke ordening.

Absolute randvoorwaarde is de beschikbaarheid van betrouwbare en actuele (milieu)gegevens en het vermogen om deze gegevens in te zetten in alle fasen van de beleidscyclus, van beleidsvoorbereiding en verkenningen tot en met monitoring en evaluatie.

De situatie binnen het Rijnmondgebied is mede afhankelijk van hetgeen op nationale en soms Europese schaal gebeurt en welke ambities of afspraken op dat niveau zijn vastgelegd. Daarom maken beleidsbeïnvloeding en lobbywerk deel uit van het programma. In een vroeg stadium wordt kennis genomen van beleidsontwikkelingen in Europa.

De kennis en ervaring die binnen Rijnmond is opgedaan wordt ook buiten de grenzen van het gebied beschikbaar gesteld, zowel op provinciale schaal (omgevingsdiensten) als nationaal en Europees.

Het is afhankelijk van de afspraken per participant, welke werkzaamheden in dit programma worden uitgevoerd. Deze afspraken worden in de werkplannen vastgelegd.

Maatschappelijk doelen
Externe veiligheid <ul style="list-style-type: none">
• Beheren en beheersen van de bestaande externe veiligheidsrisico's, oplossen huidige veiligheidsknelpunten en het voorkomen van nieuwe.
• Verminderen blootstelling inwoners aan risico's door gevaarlijke stoffen.
• Duidelijke informatievoorziening aan en helderdere communicatie met burgers en andere belanghebbenden over externe veiligheidsrisico's.
Energie en klimaatbeleid: <ul style="list-style-type: none">
• Bijdragen aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de Provincie Zuid-Holland, Stadsregio en het Rotterdam Climate Initiative. Deze doelstellingen zijn afgeleid van het Europees beleid en hebben betrekking op:<ul style="list-style-type: none">
- het bereiken van een CO₂-reductie van minimaal 20% in 2020 ten opzichte van 1990 (het RCI zet in op 50% reductie en de stadsregio op 40% reductie in 2025),
- het realiseren van een aandeel duurzame energie van minimaal 14% in 2020
- en een energiebesparing van minimaal 20% in 2020.
• Het scheppen van de juiste (rand)voorwaarden voor een verduurzaming van de economie en maatschappij en versterking van de regionale economie door bundeling van innovatie en duurzame initiatieven.
Luchtkwaliteit <ul style="list-style-type: none">
• Verbeteren luchtkwaliteit zodat minimaal de wettelijke normen worden gehaald en daarboven op basis van extra maatregelen de gezondheid wordt bevorderd, zonder daarbij economische- en ruimtelijke ontwikkelingen te belemmeren.
• Stimuleren van emissiearme industrie en transport.
• Verminderen van de geurhinder.
Geluid <ul style="list-style-type: none">
• Verminderen geluidhinder bij burgers, zodat onder andere negatieve effecten op volksgezondheid worden verminderd en beperkt.
• Stimuleren stille technieken bij industrie en transport.
• Verbeteren geluidklimaat/soundscape zodat negatieve effecten op volksgezondheid verminderd en beperkt worden.
Bodem <ul style="list-style-type: none">
• Het voorkomen dan wel minimaliseren van door bodemverontreiniging veroorzaakte gezondheids- of maatschappelijke schade.
• Het voorkomen van maatschappelijke stagnatie door te bevorderen dat de bodemverontreiniging, die de gewenste beleidsdoelen in de weg staat, voor nu maar ook de toekomst wordt opgeheven.
• De aanpak van de bodem dan wel ondergrond integreren in de ontwikkelingen in de bovengrond en het opheffen van het maaiveld als grens tussen boven en ondergrond door het opstellen van integrale

beleidsvisies en structuurplannen voor de ondergrond.
Internationaal <ul style="list-style-type: none"> • Beïnvloeden en ondersteunen van Europese besluitvorming op het gebied van nationaal en regionaal milieubeleid door het leveren van expertise • Ontwikkeling van internationale samenwerkingsprojecten om kennis uit te wisselen met Europese kennisorganisaties. • Benutten van internationale kennis voor verbeteren lokale leefkwaliteit.
Monitoring en verkenningen <ul style="list-style-type: none"> • Voor iedereen toegankelijke en door iedereen erkende gegevens over het milieu, leefomgevingskwaliteit en duurzaamheid, en de transparantie van het openbaar bestuur (gegevensautoriteit).

Wat gaan we daarvoor doen?

Speerpunt	Prestatie indicator	2014	2015	2016	2017
Externe veiligheid <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma Externe Veiligheid 2012-2014. • Advisering in een vroeg stadium over ruimtelijke ontwikkelingen. 	- Halfjaar - en Jaarrapportages PF EV -Kaarten effectgebied rondom risicovolle activiteiten	2 1	 1	 1	 1
Energie en klimaatbeleid <ul style="list-style-type: none"> • Voor Rotterdam en Provincie: uitvoeren RCI-programma om te komen tot een 50% reductie van de CO2 uitstoot in 2025 (t.o.v. 1990) (waaronder realisatie CCS). • Handhaven op energiebesparing en ondersteunen bij het indienen en de uitvoering van energiebesparingsplannen bij MKB en HIC. • Bijdrage aan uitvoering Lokale Klimaatagenda Stadsregio (40% reductie CO2 uitstoot in 2025). • Monitoring en effect-analyse. 	- Beleidsadviezen stimuleringskaders ivm energie efficiency en bijdragen aan lobbystukken Rdam - Aantal bedrijven waarmee concreet wordt gesproken over energemaatregelen: - individueel HIC - collectief met MKB (aantal bijeenkomsten) - Jaarlijkse RCI monitor	30 HIC: 12 MKB: 3 1	 MKB: 12 1	 1 1	 1 1
Luchtkwaliteit <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren van de actieprogramma's luchtkwaliteit in de regio. • Zorgdragen voor een representatief en adequaat inzicht in de feitelijke luchtkwaliteit in het kader van NSL. • Ontwikkelen gezondheidsrelevant beleidsinstrument, inclusief passende parameter, emissiefactoren en maatregelen. • Ontwikkelen onderzoeks- en beheersinstrumentarium op grensvlak luchtkwaliteit/gezondheid/stadsklimaat. • In kaart brengen van VOS-emissies in het gebied voortzetten, in kader VOS inventarisatieprogramma VAPOR. • Luchtkwaliteitsmetingen met meetnet en communicatie van resultaten via rapportage, web en app. • Vastleggen nulsituatie door het in kaart brengen van elementair koolstof concentraties met het oog op een koppeling tussen locatie en gezondheidsrisico's ten gevolge van de luchtkwaliteit. 	- Jaarrapportages mbt concentraties NO2, fijn stof, zwarte rook en smog via MSR rapport - Jaarrapportage mbt NO2 en fijn stof via NSL rapportage - Gezondheids-relevant beleidsinstrument - Onderzoeks- en beheersinstrument - Jaarlijkse rapportage VOS - Resultaat metingen uit meetnet - Vastleggen nulsituatie elementair koolstof - Jaarlijkse monitoring van elementair koolstof concentraties	1 1 1 1 1	1 1 1 1 1	1 1 1 1 1	1 1 1 1 1
Geluidhinder <ul style="list-style-type: none"> • Adviseren over het treffen van bronmaatregelen en – waar aanvullend nodig – overdrachtsmaatregelen. • Onderzoek naar nieuwe maatregelen en innovatie van bestaande technieken. • Uitvoering geven aan het Programma Duurzaam van het Rotterdams College, dat wil zeggen 15.000 inwoners die aan het einde van de collegeperiode (begin 2014) 3 dB lagere geluidbelasting in de woning hebben (dan in 2010). 	- Jaarrapportages mbt o.a. percentage geluidgehinderden via MSR rapport - Vijfjaarlijkse rapportages (o.a. in 2018) m.b.t. percentage geluidgehinderden en slaapverstoorden	1	1	1	1

<ul style="list-style-type: none"> Uitvoering geven aan de regionale doelstelling met betrekking tot het verminderen van de geluidhinder in de Rijnmond regio, dat wil zeggen 30% minder geluidgehinderden in 2025 (t.o.v. 2007). Optimalisatie (instrumenten voor) milieuruimtegebruik om de dubbeldoelstelling economie en leefomgevingskwaliteit toekomstvast te maken. 	- Jaarrapportages mbt technologische ontwikkelingen en implementaties (via Kennis Centrum Geluid)	1	1	1	1
Bodem <ul style="list-style-type: none"> Uitvoeren bodemsaneringsprogramma's. (1) In 2013 alle locaties met een spoedeisend humaan, ecologisch of verspreidingsrisico in beeld indien mogelijk (afhankelijk van rijksbudget en medewerking derde partijen, niet zijnde overheid. (2) In 2015 alle locaties met spoedeisend humaan risico beheerst dan wel gesaneerd (lijst 2013). (3) 	1: Rapportage Opdrachtgever 2: Lijst bodemsaneringlocaties met spoedeisend ecologisch- of verspreidingsrisico 3: geen loc. met onbeheerste of ongesaneerde spoedeisende humane risico's	1	1 1	1	1
Internationaal <ul style="list-style-type: none"> De opgebouwde kennis en ervaring wordt benut voor het ondersteunen van de ontwikkeling van praktische en uitvoerbare Europese regelgeving ten behoeve van de lokale en regionale leefomgevingskwaliteit. In internationale projecten wordt kennis uitgewisseld voor verbetering van het Europese level playing field. 	- Deelname in expertise netwerken - Uitvoeren van samenwerkingsprojecten - Ondersteunen van milieu en RO dossiers in Europa	9 2 2	9 2 2	9 2 2	9 2 2
Monitoring en verkenningen <ul style="list-style-type: none"> Verbeteren beschikbaarheid, betrouwbaarheid en toegankelijkheid van (milieu)gegevens. Opstellen MSR-rapport. Monitoringprogramma van de projectenportfolio van het Verbeterprogramma VTH. Sluiting van de cyclus beleidsontwikkeling – uitvoering – monitoring en evaluatie, zodat inzet van middelen en behaalde resultaten transparant en inzichtelijk worden. 	- DCMR data kwalitatief geborgd en beschikbaar voor partners in Regio-GIS (incl. MSR data) - Rapportage MSR - monitoring projecten Verbeterprogramma VTH	1 1 1	1 1 1	1 1 1	1 1 1

Wat mag dat kosten?

Programmabegroting 2014 (x € 1.000)	Begroting 2014	Werkplannen 2013	Realisatie 2012
Werkplannen	€ 10.747	€ 10.753	€ 9.884
Werkplan- en externe projecten	€ 10.473	€ 10.473	€ 11.261
Totaal programma	€ 21.220	€ 21.226	€ 21.144

De financiële omvang van het programma Leefomgevingskwaliteit is bepaald aan de hand van de jaarrekening 2012 en de vastgestelde werkplannen 2013. Uit bovenstaande tabel blijkt het programma enerzijds wordt ingevuld vanuit de werkplannen van de participanten en anderzijds wordt ingevuld met werkplan- en externe projecten.

Enkele grote projecten binnen het programma Leefomgevingskwaliteit zijn: Programmafinanciering Externe Veiligheid, IEU Sohar, Wbb bodemsanering, EMK-terrein, ISV3, GCCSI, E-nose en RCI.

De daling in 2014 is het gevolg van de opgelegde taakstelling door de regiogemeenten van 0,1% op het financieel kader dat gedeeltelijk is vertaald naar het programma Leefomgevingskwaliteit.

De begroting 2014 is een indicatie voor de omvang van het programma. Tijdens de werkplanbesprekingen worden concrete afspraken gemaakt over de invulling en financiële omvang.

8 Paragrafen

8.1 Lokale heffingen

De DCMR legt geen lokale heffingen op. Wel heft de DCMR leges over het gebruik van het archief. Deze leges worden geheven voor het maken van kopieën en het aanvragen van tekeningen. De totale opbrengst bedraagt circa € 2.000.

8.2 Weerstandsvermogen

De paragraaf weerstandsvermogen beoogt een beschouwing te geven over de kwaliteit van de vermogenspositie van de DCMR op lange termijn.

Het weerstandsvermogen is het vermogen om financiële tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat de voortzetting van de door de DCMR uit te voeren taken in het gedrang komt.

Het weerstandsvermogen is het saldo van de weerstandscapaciteit en de financiële gevolgen van de risico's. Het weerstandsvermogen geeft samen met het begrotingsresultaat, het verloop van de investeringen, financiering, reserves en voorzieningen en de uitkomsten van de meerjarenraming een indicatie van de financiële positie van de DCMR.

Het weerstandsvermogen kan betrekking hebben op het begrotingsjaar zelf (statisch weerstandsvermogen) of op meerdere jaren (dynamisch weerstandsvermogen). Om het weerstandsvermogen te kunnen bepalen is inzicht nodig in enerzijds de weerstandscapaciteit en anderzijds in de omvang en de achtergronden van de risico's.

De paragraaf weerstandsvermogen bevat volgens de voorschriften vanuit het BBV ten minste:

- a. het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
- b. een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- c. een inventarisatie van de risico's.

Inventarisatie weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit van DCMR bestaat uit de algemene reserve. De ontwikkeling van de algemene reserve wordt in onderstaande tabel 2 weergegeven

Tabel 2:

Ontwikkeling algemene reserve	Mutaties	Stand
Stand per 1 januari 2014		€ 1.607.668
Toevoeging uit resultaat 2013	€ 22.000	
Onttrekkingen uit het resultaat 2013	€ 0	
Resultaatbestemming 2013	€ 0	
Per saldo mutatie weerstandsvermogen 2013		€ 22.000
Stand per 31 december 2014		€ 1.629.668

In 2010 is in het AB de nota weerstandsvermogen en risicomangement vastgesteld. Met vaststelling van die nota is de weerstandscapaciteit bepaald op de som van algemene reserve, de vrij besteedbare bestemmingsreserves en de toevoegingen vanuit de exploitatie aan de algemene en de vrije bestemmingsreserves. In 2011 is een project risicomangement gestart dat de basis vormt voor het bepalen van de benodigde omvang van het weerstandsvermogen. Dit heeft geresulteerd in een voorstel aan het Algemeen Bestuur om een percentage van drie procent van de van de gemiddelde jaaropbrengst over de jaren 2008 t/m 2010 als uitgangspunt voor de omvang van het weerstandsvermogen aan te houden. Dit betekent dat de DCMR streeft naar een weerstandsvermogen van € 1.629.000 dat over een periode van drie jaar opgebouwd moet worden. Deze omvang wordt in 2014 gerealiseerd.

8.3 Risicomangement

Op hoofdlijnen is geïnteriseerd welke typen bedrijfs- en bestuursrisico's zich kunnen voordoen bij de DCMR:

- extern: incidenten, onvoorziene ontwikkelingen;
- extern juridisch: aansprakelijkstelling door DCMR-optreden;
- intern sociaal/organisatorisch: integriteitsproblemen, fraude, misbruik van bevoegdheden;
- intern "technisch" (gebouw, IT-systemen, informatiebestanden, administratieve organisatie, e.d.).

Enkele specifiek onderkende potentiële risico's worden afgedekt door een bestemmingsreserve.

Benoembare specifieke risico's

Uit het geheel van bedrijfs- en bestuursrisico's worden de hiernavolgende risico's specifiek benoemd. Dit zijn dus niet alle risico's, maar wel die risico's die in de afgelopen jaren specifieke aandacht hebben gevraagd, respectievelijk in 2014 en latere jaren kunnen leiden tot financiële gevolgen.

Rechtmatigheid

De DCMR volgt ten aanzien van rechtmatigheid de provinciewet, waarin wordt gesteld dat door een financiële verordening de DCMR spelregels voor interne rechtmatigheid heeft vastgelegd.

Belangrijke interne regel is dat het DCMR-bestuur afspraken heeft gemaakt dat de begrotingsoverschrijdingen niet als onrechtmatig worden aangewezen indien de betreffende kosten worden gecompenseerd door gerelateerde opbrengsten en/of de kostenoverschrijdingen passen binnen het beleid.

De inkoop van de DCMR verdienen de blijvende aandacht van het management. In 2014 zal de DCMR binnen de rechtmatigheidstoleranties voor Europese aanbesteding blijven.

BRZO-RUD-vorming / Landelijk coördinatiepunt BRZO

Naast de vorming van de Regionale Uitvoeringsdiensten, is in 2011 besloten tot de vorming van zes bovenregionale uitvoeringsdiensten speciaal voor de VTH taken bij BRZO-bedrijven. De DCMR is sinds 1 januari 2013 één van deze bovenregionale uitvoeringsdiensten, die de coördinatie gaat uitvoeren voor deze taken binnen de provincies Zuid-Holland en Zeeland.

De DCMR speelt ook een belangrijke rol bij het vormgeven van het landelijk coördinatiepunt BRZO. Eind 2012 heeft de DCMR van het IPO de opdracht gekregen een projectplan voor de invoering hiervan op te stellen. Het is nog niet duidelijk wat de reikwijdte van de uiteindelijke rol van de DCMR binnen deze landelijke taak zal worden.

De voorbereiding van deze nieuwe taken heeft de nodige impact gehad op de organisatie en de benodigde personele inzet gekost. De verdere uitwerking van de nieuwe rol met verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden zal ook in 2013 nog de nodige inspanningen vergen. De geoperationaliseerde afspraken zullen worden vastgelegd in samenwerkingsovereenkomsten tussen de betrokken partijen.

Informatisering

In 2011 zijn twee grote projecten voor informatievoorziening geïnitieerd. Het project Vernieuwing MIRR (inclusief vervanging meldkamersysteem) beoogt de informatie over productie en doorlooptijden te optimaliseren. Het project Go ON! is bedoeld om financiële bedrijfsvoering te vernieuwen en te optimaliseren.

Beide projecten zullen uit de bestemmingsreserve informatievoorziening worden bekostigd en zullen in 2014 worden opgeleverd. Beide implementaties kunnen grote impact hebben op de reguliere bedrijfsvoering.

Huisvesting

Het kantoorgebouw aan de 's-Gravelandseweg 565-567 te Schiedam wordt in de zin van het BBV aangemerkt als kapitaalgoed. Op 16 februari 2010 was de notariële overdracht gepland van het DCMR-pand aan de 's-Gravelandseweg. Vooral snog wordt nu de overdracht voorzien in de loop van 2013.

8.4 Onderhoud kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn duurzame productiemiddelen die de DCMR nodig heeft om de diensten en goederen te produceren die zij aan participanten en niet-participanten levert. Deze paragraaf moet op grond van het BBV ten minste de kapitaalgoederen wegen, riolering, groen en gebouwen bevatten.

8.5 Financiering

De financieringsparagraaf vloeit voort uit de Wet financiering decentrale overheden (Wet FIDO). Voor de DCMR is deze regelgeving vertaald in het door het Algemeen Bestuur vastgestelde treasury statuut. Deze financieringsparagraaf is in samenhang met het treasury statuut een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee sturen, beheersen en controleren van de treasury functie van de DCMR.

De treasury functie omvat het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Aandachtspunten vanuit de treasury zijn:

- facturering van de bijdragen van de participanten vindt vier keer per jaar plaats; de bijdragen van de participanten moeten uiterlijk halverwege het lopende kwartaal zijn ontvangen;
- de DCMR leent geen gelden uit aan derden;
- De DCMR maakt binnen de regelgeving voor decentrale overheden alleen gebruik van goed bekendstaande banken;
- voor de financiering van tekorten op de rekening-courant wordt gebruik gemaakt van kasgeldleningen via goed bekendstaande banken.

In onderlinge samenhang worden het treasury statuut, de financiële verordening en de controle verordening jaarlijks beoordeeld op hun actualiteit en indien nodig opnieuw vastgesteld door het AB.

8.6 Bedrijfsvoering

Financiën en planning en control

De afgelopen jaren is de versterking van de financiële bedrijfsvoering verder vormgegeven. Zo zijn de maandelijkse financiële rapportages verder uitgebouwd naar aanleiding van gewijzigde informatiebehoeften, wordt de tariefstructuur elk jaar geactualiseerd en is de sturing op inzet en verantwoording daarover verder verbeterd. Voor 2014 wordt een verdere efficiëntieverbetering gepland in samenhang met een betere afstemming van taken die worden uitgevoerd in de afdeling bedrijfsvoering en taken die worden uitgevoerd in de productieafdelingen. Dit mede naar aanleiding van de implementatie van een nieuw financieel-administratief systeem.

Inkopen

Door nieuwe wet en regelgeving zal het inkoopkader dat in 2011 nader is ingevuld in 2014 aangepast worden. Het doel van de nieuwe wet is een duidelijk en uniform kader voor aanbesteden te creëren: alle regels in één wet met een daarbij behorend pakket aan aanvullende regelingen en beleid. Dit

moet leiden tot een betere naleving van voorschriften, meer transparantie, het vergroten van de concurrentie, een betere toegang voor ondernemers tot overheidsopdrachten en een verlaging van de administratieve lasten bij het deelnemen aan aanbestedingen. Ook in 2014 zal de DCMR zich verder inzetten op het verstevigen van het 'duurzaam inkopen'.

Informatievoorziening

De uit veranderende wet- en regelgeving voortvloeiende intensievere samenwerking met ketenpartners op het gebied van vergunningverlening en handhaving stelt eisen aan de inrichting van de informatievoorziening. Investerings vinden plaats om een hierop toegesneden informatiearchitectuur te ontwikkelen. Daarnaast is er nadrukkelijk blijvende aandacht voor de bedrijfsvoeringssystemen. De DCMR heeft hiervoor een strategisch informatiebeleidsplan 2010-2014 opgesteld. Jaarlijks wordt er een uitvoeringsplan opgesteld waarbij interne en externe ontwikkelingen in beschouwing worden genomen en, indien noodzakelijk, worden vertaald voor de uitvoering van het lopende jaar.

Investeren in menselijk kapitaal

Vooruitlopend op de externe en interne ontwikkelingen bij de DCMR wordt dit jaar opnieuw geïnvesteerd in de kwaliteit van het personeelsbestand. Dit heeft betrekking op de kennis- en expertise ontwikkeling en het loopbaan- en mobiliteitsbeleid. Ontwikkeling van werknemers en het flexibel kunnen inzetten van deze werknemers zijn een voorwaarde om de ambities van de DCMR – expertisedienst, goede inbreng milieu in RO, sterkere adviesrol – te kunnen realiseren. De DCMR heeft steeds meer hoog opgeleide medewerkers nodig die naast een veelal technische opleiding ook in staat zijn te netwerken, te adviseren aan bedrijven en participanten en bestuurlijke belangen te onderkennen.

Bezuinigingen in de overheidssector in 2014 zullen ook terugslaan op de DCMR. Dit maakt de noodzaak om personeel flexibel in te zetten om teruggang in formatie op te vangen des te belangrijker. Daarnaast is het behoud van kennis en expertise ook in het kader van de vergrijzing een belangrijk aandachtspunt. Verder vraagt het verhogen van de zogenaamde horizontale mobiliteit aandacht. Door inzet van strategische personeelsplanning en kennismanagement worden concrete mogelijkheden benoemd en ingezet op gebied van onder andere scholingsmogelijkheden, seniorenbeleid en stagemogelijkheden vorm gegeven en in de praktijk ingezet.

8.7 Verbonden partijen

In verband met bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en mogelijk daarmee verband houdende risico's moet in de begroting en in de jaarstukken een paragraaf worden opgenomen waarin aandacht wordt besteed aan de verbonden partijen. Verbonden partijen zijn die partijen waarin de DCMR een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Dat kunnen zijn gemeenschappelijke regelingen, samenwerkingsverbanden, vennootschappen, stichtingen en verenigingen.

Een bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij door vertegenwoordiging in het bestuur van de verbonden partij, hetzij door stemrecht.

Van een financieel belang is sprake als de DCMR aan de verbonden partij een bedrag beschikbaar heeft gesteld dat niet verhaalbaar is als de partij failliet gaat of als de DCMR aansprakelijk is voor een bepaald bedrag als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Bij een verbonden partij is dus sprake van een financieel en een bestuurlijk belang. Het is dus niet de bedoeling te rapporteren over alle partijen waarmee de DCMR op enigerlei wijze in bijvoorbeeld projectverband (zie het programma "Jaarverslag Projecten") verbonden is.

Hoewel de DCMR participeert in vele vormen van samenwerking op projectbasis is er in het primaire proces geen sprake van een verbonden partij.

Deel II: Financiële begroting

9 Overzicht van Baten en Lasten

In onderstaande tabel 3 is voor 2014 inzicht gegeven in de lasten en baten per participant 2014.

Tabel 3:

Omschrijving	Lasten 2014	Baten 2014	Resultaat 2014
Gemeente Albrandswaard	€ 301.140	€ 301.140	€ -
Gemeente Barendrecht	€ 433.776	€ 433.776	€ -
Gemeente Bernisse	€ 360.751	€ 360.751	€ -
Gemeente Brielle	€ 474.196	€ 474.196	€ -
Gemeente Capelle a/d IJssel	€ 394.790	€ 394.790	€ -
Gemeente Hellevoetsluis	€ 361.682	€ 361.682	€ -
Gemeente Krimpen a/d IJssel	€ 376.501	€ 376.501	€ -
Gemeente Lansingerland	€ 1.259.314	€ 1.259.314	€ -
Gemeente Maassluis	€ 300.518	€ 300.518	€ -
Gemeente Ridderkerk	€ 745.108	€ 745.108	€ -
Gemeente Schiedam	€ 918.249	€ 918.249	€ -
Gemeente Spijkenisse	€ 600.972	€ 600.972	€ -
Gemeente Vlaardingen	€ 1.338.514	€ 1.338.514	€ -
Gemeente Westvoorne	€ 418.893	€ 418.893	€ -
Gemeente Rotterdam	€ 15.849.706	€ 15.849.706	€ -
Gemeente Goeree-Overflakkee	€ 1.110.000	€ 1.110.000	€ -
Provincie Zuid-Holland	€ 21.155.397	€ 21.155.397	€ -
Projecten	€ 12.500.000	€ 12.500.000	€ -
Totaal participanten	€ 58.899.507	€ 58.899.507	€ -

Toelichting

Het AB heeft op 1 december 2010 besloten de € 1 opslag in de tarieven van de DCMR voor de opbouw van het weerstandsvermogen te schrappen. Sindsdien wordt geen financieel resultaat meer verwacht op de werkplannen van de participanten.

10 Ontwikkeling werkplanbijdragen 2010-2014

In onderstaande tabel 4 is het verloop van de bijdragen van de participanten over de jaren 2010 tot en met 2014 zichtbaar gemaakt.

Tabel 4:

Omschrijving	Raming baten 2012	Realisatie baten 2012	Primaire raming Begroting 2013	Raming baten 2013 na vaststelling WP	Raming baten 2014
Gemeente Albrandswaard	€ 301.743	€ 256.647	€ 301.441	€ 301.441	€ 301.140
Gemeente Barendrecht	€ 434.645	€ 414.434	€ 434.210	€ 434.210	€ 433.776
Gemeente Bernisse	€ 381.000	€ 351.107	€ 361.112	€ 361.112	€ 360.751
Gemeente Brielle	€ 475.146	€ 456.777	€ 474.671	€ 474.671	€ 474.196
Gemeente Capelle a/d IJssel	€ 395.580	€ 388.460	€ 395.185	€ 395.185	€ 394.790
Gemeente Goeree-Overflakkee			€ 1.000.000	€ 1.110.000	€ 1.110.000
Gemeente Hellevoetsluis	€ 368.890	€ 339.766	€ 362.044	€ 362.044	€ 361.682
Gemeente Krimpen a/d IJssel	€ 377.256	€ 369.265	€ 376.878	€ 376.878	€ 376.501
Gemeente Lansingerland	€ 1.261.837	€ 1.200.227	€ 1.260.575	€ 1.260.575	€ 1.259.314
Gemeente Maassluis	€ 301.121	€ 295.007	€ 300.819	€ 300.819	€ 300.518
Gemeente Ridderkerk	€ 747.916	€ 708.812	€ 745.854	€ 745.854	€ 745.108
Gemeente Schiedam	€ 920.088	€ 897.000	€ 919.168	€ 919.168	€ 918.249
Gemeente Spijkenisse	€ 602.176	€ 565.160	€ 601.574	€ 601.574	€ 600.972
Gemeente Vlaardingen	€ 779.090	€ 712.495	€ 1.387.311	€ 1.339.854	€ 1.338.514
Gemeente Westvoorne	€ 419.732	€ 373.613	€ 419.312	€ 419.312	€ 418.893
Gemeente Rotterdam	€ 15.724.055	€ 15.901.213	€ 15.708.331	€ 15.708.331	€ 15.849.706
Provincie Zuid-Holland	€ 21.335.464	€ 21.603.634	€ 20.592.854	€ 21.144.954	€ 21.155.397
Projecten	€ 13.153.494	€ 12.376.875	€ 12.500.000	€ 12.500.000	€ 12.500.000
Totaal participanten	€ 57.979.232	€ 57.210.492	€ 58.141.339	€ 58.755.982	€ 58.899.507

Toelichting

In de kolom 'Raming baten 2012' zijn de definitieve werkplanbijdragen 2012 weergegeven. De kolom realisatie baten 2012 geeft de realisatie van de werkplanbedragen zoals opgenomen in de jaarrekening/jaarverslag 2012.

In de 'Primaire raming begroting 2013' staan de begrote bedragen zoals opgenomen in de beleidsbegroting 2013. De huidige werkplanbijdragen over 2013, inclusief de geautoriseerde onttrekkingen uit het voorschot met specifiek bestedingsdoel, staan vermeld in de kolom 'Raming baten 2013 na vaststelling WP'.

De bedragen in de kolom 'Raming baten 2014' zijn gebaseerd op de uitgangspunten en aannames zoals deze in hoofdstuk 3 (Financieel kader) zijn opgenomen.

11 Ontwikkeling financiële positie

In onderstaande tabel 5 is de geprognosticeerde balans per 1 januari 2014 en 31 december 2014 opgenomen.

Tabel 5:

	Per 31-12-2014	Per 01-01-2014		Per 31-12-2014	Per 01-01-2014
ACTIVA			ACTIVA		
Materiële vaste activa	4.834.013	4.734.013	Eigen vermogen	1.145.095	2.045.095
Vorraden	3.362	3.362	Voorzieningen	0	0
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één	3.840.331	3.840.331	Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	0	0
Liquide middelen	19.045.798	19.045.798	Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	10.153.884	10.153.884
Overlopende activa	1.291.526	1.291.526	Overlopende passiva	11.184.280	11.184.280
Totaal algemeen	29.015.030	28.915.030	Totaal algemeen	22.483.259	23.383.259

Toelichting mutaties 2014:

In onderstaande tabel 6 wordt het verloop van de activa in 2014 inzichtelijk gemaakt.

Tabel 6:

Overige investeringen met een economisch nut	Ultimo 2013 €	investeringen €	desinvesteringen €	afschrijvingen €	Ultimo 2014 €
Bedrijfsgebouwen	0	0	0	0	0
Inrichting nieuwe pand DCMR	1.662.906	0	0	0	1.662.906
Machines, apparaten en installaties	1.831.320	1.000.000	0	900.000	1.931.320
Overige mat.vaste activa	1.239.787	0	0	0	1.239.787
TOTAAL	4.734.013	1.000.000	0	900.000	4.834.013

Eigen vermogen

Algemene reserve

Door een begrote onttrekking uit het resultaat 2013 van € 22.000 zal de Algemene reserve ultimo 2014 op het gewenste niveau zijn.

Bestemmingsreserve

Voor 2014 zijn de volgende onttrekkingen van bestemmingsreserves voorzien: door de oplevering van de nieuwe informatiesystemen (vervanging MIRR en GO) valt een deel van de bestemmingsreserve informatievoorziening vrij om de bijbehorende kosten te dekken. Er worden geen dotaties aan de bestemmingsreserves begroot.

Tabel 7:

Omschrijving	Saldo 1-1-2014 €	Toevoeging €	Onttrekking €	Dotatie €	Bestemming resultaat €	Saldo 31-12-2014 €
Algemene reserve	1.607.668	22.000	0		0	1.629.668
	1.607.668	22.000	0		0	1.629.668
Bestemmingsreserves						
Informatievoorziening	1.317.427	0	1.000.000			317.427
Personeel en organisatie	1.000.000	0	0			1.000.000
Subtotaal bestemmingsreserves	2.317.427	0	1.000.000		0	1.317.427
Totaal	3.925.095	22.000	1.000.000		0	2.947.095